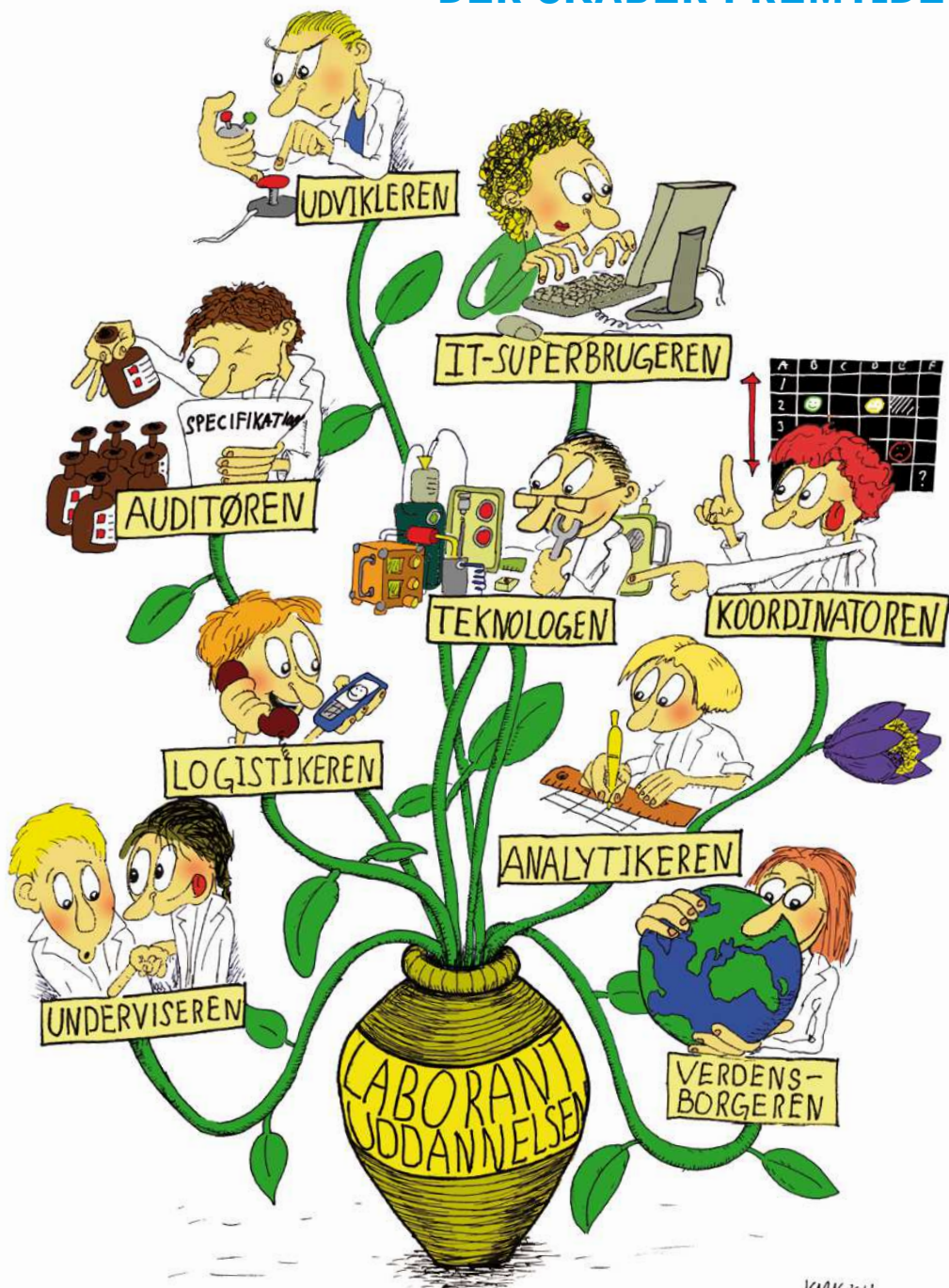

MØD 9 SPECIALISTER – DER SKABER FREMTIDEN

INDHOLD

- 03** Forord: Et fag under forandring
- 04** Analytikeren: Garant for forbrugernes sikkerhed
- 06** Auditøren: Sikrer at kvaliteten er i top
- 08** IT-superbrugeren: Brobygger mellem forskning og IT-udvikling
- 10** Koordinatoren: Flair for organisering og vidensdeling
- 12** Logistikeren: Sig hvad du mangler – så skaffer jeg det
- 14** Underviseren: Laboranten underviser fremtidens læger
- 16** Udvikleren: Jeg lærer nyt hver dag
- 18** Teknologen: Fra vækkeure til robotter
- 20** Verdensborgeren: Alsidigt job med en international profil
- 22** Godt at vide om det ordinære uddannelsessystem
- 23** Godt at vide om efteruddannelse

Tekst: Gunnar Lomborg og Gorm Grove
Tegninger: Kristian Maegaard Nielsen
Fotos: Hanne Loop

ET FAG UNDER FORANDRING

I Dansk Laborant-Forening/HK ved vi, at vores fag indeholder et hav af spændende jobmuligheder.

I denne pjeces finder du en beskrivelse af de ni jobprofiler, som Dansk Laborant-Forening/HK har udtænkt som en synliggørelse af nogle af de jobmuligheder, vi mener, vores medlemmer vil være de bedste til at betræde.

Faget har altid udviklet sig, og fremtiden venter lige rundt om hjørnet med nye udfordringer – for udviklingen går disse år stærkt inden for det laboratorievidenskabelige felt.

For vores medlemmer drejer det sig om at turde række ud efter nye arbejdsdiscipliner.

Det drejer sig om at se nye veje at gå – ved at bygge videre på sine kompetencer – og gøre sig attraktiv på fremtidens laboratorievidenskabelige arbejdsmarked.

Målet med denne pjeces er at synliggøre alle de kompetencer, vores medlemmer har over for medlemmerne og over for arbejdsgiverne.

Målet er også at få sat ord på fremtidens fag og et fortsat behov for udvikling af uddannelserne indenfor DL-F's organiseringsområde.

Og ikke mindst ønsker Dansk Laborant-Forening/HK at formidle budskabet om, at vores medlemmer er klar til fremtiden – og er det rette valg som fremtidens medarbejdere inden for det laboratorievidenskabelige område på landets arbejdspladser.

Vil du vide mere om, hvad vi i Dansk Laborant-Forening/HK mener om fremtidens fag, er du velkommen til at kontakte os.

Dansk Laborant-Forening/HK
Weidekampsgade 8, Postboks 470, 0900 København C
Tlf. 33 30 44 70, E-mail: dlf@hk.dk, www.hk.dk/dl-f

ANALYTIKEREN

GARANT FOR FORBRUGERNES SIKKERHED

Eva Jørgensen har været laborant siden 1989 og har arbejdet på Fødevarestyrelsens laboratorium i Ringsted siden 2006.

På det tidspunkt blev hun sammen med resten af sine kolleger flyttet til laboratoriet i Ringsted, hvor hun fik mulighed for at skifte analyseområde efter i 18 år udelukkende at have analyseret frugt og grønt for pesticidrester.

– Mit daglige arbejde går ud på at analysere for rester af veterinære lægemidler i forskellige matricer. Det er i tarme, muskler, urin og plasma fra forskellige dyrearter som stikprøvekontrol. Det er et spændende arbejde, som jeg er rigtig glad for, fortæller Eva Jørgensen.

– Mit job er vigtigt, fordi jeg indgår i en stikprøvekontrol af vores fødevarer. Der finder vi ud af, om de overholder de krav, som vi stiller til det, vi putter i munden. Det er forbrugernes garanti for, at det vi spiser, er i orden.

Jeg har lavet de samme analyser i en årrække, og derfor har jeg erfaringen i, hvordan man laver analyserne korrekt. Det er andre kolleger, der videreformidler de resultater, jeg kommer med. De er meget afhængige af, at jeg melder tilbage, om alt er, som det skal være. Derfor skal analyseforskrifterne være fulgt til punkt og prikke, siger Eva Jørgensen.

Der er også meget ansvar forbundet med hendes arbejde. Man skal kunne stole på analyseresultaterne, og det kan man kun, hvis arbejdet er udført 100 pct. efter forskrifterne. Derfor skal Eva Jørgensen kunne dokumentere alt, hvad hun laver i mindste detalje. Det betyder, at hun noterer alt ned for at få kvalitetssikringen i orden omkring arbejdet, men det synes hun også er spændende.

– Det er også mig, der kan give et bud på, om arbejdsprocessen kan ændres. Andre uden laboratorieerfaring kan foreslå mange ændringer, som i praksis ikke kan lade sig gøre i laboratoriet. Der kan jeg med min daglige, praktiske erfaring byde ind og f.eks. foreslå ændringer,

“ **Mit job er vigtigt, fordi jeg indgår i en stikprøvekontrol af vores fødevarer**

man har gode erfaringer med fra andre analyser, siger Eva Jørgensen.

Det bedste ved hendes job er, at det er både afvekslende og spændende. Hun bruger megen tid på at oprense prøverne i laboratoriet. Og så arbejder de i Fødevarestyrelsen på den måde, at den medarbejder, der starter prøven, også er den, der finder og formidler resultaterne til sidst.

– Beregningsdelen, hvor man får erfaring med de tekniske instrumenter, har jeg også med. Jeg kører på en HPLC-MS, som er et specialudstyr. Det er dejligt og tilfredsstillende, at man både analyserer og finder resultaterne.

Jeg synes, at mit job er afvekslende og interessant, og det giver mening. Og i sidste ende kan jeg gå glad hjem, fordi jeg føler, at jeg ikke har spildt tiden, siger Eva Jørgensen. ■

SIKRER AT KVALITETEN ER I TOP

Når laborant Susanne Jeppesen passer sit arbejde på Novo Nordisk A/S i Bagsværd, foregår langt det meste ved skrivebordet og foran computerskærmen. Med 36 års laboranterfaring har hun valgt at lægge arbejdet i laboratoriet bag sig. I stedet er hendes job nu at kontrollere, at hendes kolleger overholder GLP, God Laboratorie Praksis.

Susanne Jeppesen er auditør sammen med syv andre i afdelingen GLP QA på Novo Nordisk A/S. Det er Susanne og hendes syv kolleger, der er med til at sikre, at kvaliteten af de GLP forsøg der laves på Novo Nordisk A/S lever op til gældende krav.

– Vores vigtigste opgave er at sikre, at kvaliteten altid er i top, så patienten i den sidste ende får den bedste medicin. Det er overskriften på vores arbejde, siger Susanne Jeppesen.

– I vores dagligdag kan vi godt nogle gange blive opfattet lidt som en slags politi, der kommer ud og kigger folk over skulderen. For vi går jo ud og tjekker, om tingene bliver lavet, som de skal. Vores fornemste opgave er netop, at hvis der er nogle fejl og mangler at finde disse. Det er den måde, vi prøver at sikre, at kvaliteten er i top, at alt lever op til de forskellige regelsæt, fortæller Susanne Jeppesen.

Laborant siden 1980

Hun har været laborant siden 1980, størstedelen af tiden i forskellige mikrobiologiske laboratorier. I 2008 valgte hun så at tage springet fra arbejdet i laboratoriet til arbejdet bag skrivebordet, hvor hun tilbringer godt 80 procent af sin arbejdstid. Resten af tiden bruges til kontrollen ude i laboratorierne. Hun valgte at skifte

til auditørjobbet, fordi hun syntes, hun trængte til nye udfordringer.

– Det kan godt blive lidt ensformigt i længden at arbejde i et laboratorium. Arbejdet som auditør er meget varierende og selvstændigt. Vi har et stort ansvar og et meget udviklende job. Vi skal hen ad vejen tage mange beslutninger og tage stilling til forskellige spørgsmål, som vi får fra de interne kunder, vi har i firmaet. Så er der også den fordel ved jobbet, at man bliver god til engelsk, fordi stort set al vores arbejde foregår på det sprog. Al det materiale, vi kigger igennem, er på engelsk. Udadtil har vi også en stor kontaktflade, fordi vi kommer rundt i mange afdelinger og kigger på forskellige analyser, fortæller hun.

Når man starter i GLP QA afdelingen kræves det, at man deltager i en række interne og eksterne kurser. Susanne Jeppesen blev blandt andet sendt til England for at få nogle GLP kurser. Der findes ikke så mange af den type i Danmark.

Sådan arbejdes der

Novo Nordisk A/S laver løbende en masse prækliniske forsøg, og GLP QA kontrollerer, at forsøgene lever op til reglerne for God Laboratorie Praksis. Der testes på mus og rotter, og alle forsøgene er nødvendige, inden medicinen bliver afprøvet på mennesker. Det er de forsøg, Susanne Jeppesen og kollegerne går ud og kigger på og tjekker, om reglerne bliver overholdt. Der bliver forud for hvert enkelt GLP-studie lavet en studieplan. Den skal efterleves i laboratoriet, og den laves af en såkaldt studie leder/del studie leder, som kan sidde på enten Novo

Arbejdet som auditør er meget varierende og selvstændigt

Nordisk A/S eller i et andet betroet laboratorium i udlandet. Ofte handler det om at analysere blodprøver fra mus eller rotter, som er blevet testet for primært insulinpræparater. Også der tjekker GLP QA, at laboratorierne overholder kravene fra de danske myndigheder (Lægemiddelstyrelsen) og efterlever OECD reglerne. Kravene fra OECD er et europæisk regelsæt, der er lavet direkte med henblik på GLP arbejdet.

Kontrollerer rådata

– Når forsøget er færdigt ude i laboratoriet, bliver der genereret en rapport på engelsk. Undervejs i forsøget er der ude i laboratoriet blevet genereret en masse data. Disse data er rådata, som laboranterne har optegnet under forsøget ude i laboratoriet. Disse rådata samles i en mappe, som afdelingen modtager.

Dem sidder vi så og kigger igennem, og det er en stor del af mit daglige arbejde at kontrollere, om forsøgene lever op til kravene, og om alle papirerne er udfyldt, som de skal ifølge god dokumentationspraksis.

Til sidst afslutter jeg mit arbejde med at lave en auditrapport, som beskriver, om alt er i orden, eller om der måske er nogle fejl eller mangler, der skal rettes op på.

Rapporten bliver efterfølgende sendt til den studie leder/del studie leder, der har kørt studiet, og så skal han/hun korrigere for fejl, hvis der er nogen, siger Susanne Jeppesen. ■

BROBYGGER MELLEM FORSKNING OG IT-UDVIKLING

Siden Mads Molich blev færdiguddannet som laborant i 2006, har han stort set ikke haft to ens arbejdsdage. I dag, sidder han på Novozymes A/S i Bagsværd som “kemiker-laborant” eller som det officielt hedder: Associate Scientist.

Han blev oprindelig ansat i en helt almindelig laborantstilling efter sin praktiktid i Novozymes A/S, men hurtigt tog hans interesse og evne for IT over. Siden har hans job udviklet sig med nye udfordringer hele tiden, så han i dag fungerer som et mellemlid eller “tolk” mellem de avancerede IT-udviklere og forskere i laboratorierne.

– Jeg har aldrig søgt en anden stilling, og alligevel er jeg i dag et helt andet sted. Jeg trives med de stadige forandringer, og jeg hader, hvis ting står stille, siger han.

Positive chefer

Det startede med, at der kom nyt udstyr til afdelingen. Der skulle installeres noget avanceret software, og Mads Molich kastede sig over opgaven. Det greb om sig, og han blev superbruger. Siden har han også fået diverse IT-kurser, fordi hans chefer er opmærksomme på, at Mads’ evner er et plus for virksomheden.

– De forstår, at jeg godt kan lide dynamikken i, at der sker udvikling, og at jeg hurtigt ville komme til at kede mig, hvis ikke der skete noget nyt. Så de har opmuntret mig til at fortsætte på den måde, jeg selv gerne vil. I dag deler jeg min tid mellem forskning og IT-afdelingen, hvor jeg samarbejder med både de interne medarbej-

dere og de eksterne konsulenter. Jeg er også med, når nyt udstyr skal sættes op i laboratorierne og softwaren skal køres ind, fortæller Mads Molich.

Et ben i begge verdener

Han har således et ben i begge verdener, og forstår begge verdeneres sprog. Derfor kan han formidle de ofte svære problemstillinger og spørgsmål, som såvel forskere som IT-folk har til hinanden, og repræsentere laboranterne overfor IT-udviklerne.

– Der er selvfølgelig folk i forskningen, som ikke aner en pind om IT, men de forventer blot, at det skal fungere. Og IT er en central del af laboratoriearbejdet i dag, hvor meget udstyr kræver avanceret software for at fungere optimalt. Der kan jeg hjælpe med at stille de rigtige spørgsmål til IT-folkene, understreger Mads Molich, som ofte med sin ekspertviden kan være med til at løse problemer, allerede inden de opstår. Hans interesse for IT kommer ikke helt ud af den blå luft.

Hans far er IT-konsulent, så lidt har han nok suget til sig hjemmefra, mens han har tilegnet sig meget på egen hånd gennem årene. Men selv hvis han ikke havde haft sin specielle interesse, og havde arbejdet som helt almindelig laborant, havde han alligevel stiftet bekendtskab med it i stigende grad.

– Laboratoriearbejdet har jo også flyttet sig meget på ti år, og der bliver mere og mere computerrelateret arbejde i faget. Mine kolleger tilbringer også en del tid foran skærmen, og

netop derfor er jeg glad for, at jeg kan hjælpe med at optimere resultaterne og forstå de nye udviklinger, der sker. Det gavner jo virksomheden, at vi får det optimale ud af det dyre udstyr, siger Mads Molich.

IT driver forskningen frem

Han er helt bevidst om, at det er grundarbejdet i laboratorierne, der skaber forskningsresultater og nye produkter. Men det er et samspil, fordi teknologien betyder, at forskningen kan skride hurtigere frem og måske skabe et forspring til konkurrenterne.

– Det føler jeg, at jeg er med til, når jeg sparrer med mine kolleger både i laboratorierne og i IT-udviklingen. Novozymes A/S er en stor virksomhed med mange specialister, og det betyder, at jeg har en stor pulje af kolleger, jeg kan udveksle viden og erfaringer med. Vi kan alle lære af hinanden, og derfor er det så tilfredsstillende at være det bindeled, som kan skabe større forståelse mellem de forskellige fagområder, understreger Mads Molich, som har det godt på jobbet og ikke kunne drømme om andet end et job i stadig udvikling og forandring. ■

“ Der bliver mere og mere computerrelateret arbejde i faget

novozymes®

Novozymes A/S
Brudelysvej 32
Buxning 2C

KOORDINATOREN

FLAIR FOR ORGANISERING OG VIDENOPSAMLING

Som arbejdsmiljø- og beredskabskoordinator arbejder laborant Henriette Lerche ikke læn- gere i laboratoriet. Hendes arbejdsplads er de lange gange og kontorerne i Niels Bohr Institut- tet på Københavns Universitet på Blegdamsvej i København. Siden efteråret 2012 har hun ar- bejdet fuldtids i instituttets administration. Henriette Lerche startede som laborant på Niels Bohr Instituttet og blev så ansat i en forskningsafdeling samme sted. Der var hun i fire år, hvor hun også kom med i arbejdsmiljø- organisationen og blev medarbejderrepræsen- tant. På et tidspunkt valgte ledelsen så at ned- lægge hendes stilling og tilbød hende i stedet en stilling, så hun skulle arbejde fuldtids med arbejdsmiljøet, som hun kendte lidt til i forve- jen.

– Jeg har også været tillidsrepræsentant, så den side af mig havde ledelsen også set. Det er vigtigt, at man i mit job har integritet, og at man ikke bliver partisk på nogen måde. Jeg er hver- ken på ledelsens eller medarbejdernes parti. Min funktion er at skabe bro for at få tingene til at spille sammen.

Det mente ledelsen åbenbart, at jeg som tillids- repræsentant kunne håndtere. Og stillingen som arbejdsmiljøkoordinator har jeg så sid- det i siden efteråret 2012, fortæller Henriette Lerche.

Hun synes, at det bedste ved jobbet er, at hun er med hele vejen rundt i mange processer. Ofte har ledelsen eller arbejdsmiljøorganisationen en idé om, at de gerne vil have noget undersøgt.

Har indflydelse

– Så er min funktion, at jeg skal rundt og finde de nødvendige informationer, som jeg så kommer tilbage og præsenterer for dem. I fællesskab finder vi ud af, hvordan planerne kan realiseres. Og jeg er ofte også med til at føre dem ud i livet. Mit arbejde er også noget med at have indfly- delse. Ledelsen kan være i tvivl om, hvordan den skal håndtere et eller andet. Så kan jeg komme med input og fortælle, hvordan jeg synes, vi skal gøre. Der tæller min lange erfaring. Jeg har mere indblik i, hvordan tingene funge- rer rent praktisk ude i laboratoriet, hvis man gerne vil lave en ændring. Ledelsen har ikke det samme indblik. Så kan jeg komme med mine forslag, så på nogle områder er jeg mine kolle- gers repræsentant i forhold til ændringer, siger Henriette Lerche.

Hendes kompetencer som arbejdsmiljøkoordi- nator er først og fremmest organisatorisk flair og en fornemmelse for, hvor hun kan finde nød- vendig viden. Men også en evne til at få disse ting tilknyttet organisationens visioner og stra- tegier.

Kringlet bekendtgørelse

– Vi vil jo gerne have alle vore medarbejdere sunde og raske. Men samtidig ved jeg også, at vi ikke bare kan bestemme over, hvad folk skal gøre, om de skal på slankekur eller hvad det nu kan være.

Derfor handler det om at være god til at videre- formidle noget stof om f.eks. sundhed. Andre

gange kan det være en kringlet bekendtgørelse i lovgivningen, jeg har været inde at kigge på. Den kan være skrevet i bøvlet sprog, og det kan være nødvendigt at oversætte det, så dem arbejder jeg med, så de giver mere mening, siger Henriette Lerche.

Hun er også beredskabskoordinator. I det job kræves det, at hun skal stå for at koordinere Niels Bohr Instituttets beredskab på arbejdspladsen i tilfælde af ulykker eller noget så ekstremt som skoleskyderi.

I øjeblikket er instituttet ved at få en ny bygning, hvor medarbejderne skal flytte ind om et års tid. Der skal Henriette Lerche via sin koordinatorrolle i nogle arbejdsgrupper komme med input til arbejdsmiljøet. Hvad skal man huske med hensyn til arbejdsmiljø, når man bygger nyt? Det er også hendes arbejde at være med til at sikre et godt arbejdsmiljø og på den måde præge nybyggeriet.

Rammen for præstation

Henriette Lerches job er vigtigt, fordi arbejdsmiljøet er det, der skaber rammen om, hvordan man kan præstere på arbejdspladsen.

– Der synes jeg, at jeg i min koordinerende rolle har et andet overblik i forhold til en arbejdsmiljørepræsentant. Jeg er lidt mere fremme og planlægger eksempelvis arbejdsmiljømøder sammen med ledelsen og skriver dagsordener. I mit tilfælde læner min leder sig ret meget op ad mig, fordi han ikke har så megen tid og ressourcer til netop det arbejde, selvom han gerne ville. Så på den måde kan jeg få temmelig megen indflydelse, og det synes jeg jo netop er en god ting for arbejdspladsen. Det sker også, at min leder åbent erkender, at der er noget, han ikke ved. Men det finder vi så ud af. For mig handler det også om at have et netværk, så jeg har nogle, jeg kan drøfte ting med. Specielt psykiske arbejdsmiljøproblemer kan være ret komplekse og vanskelige. Mange ledelser kan være lidt bange for dem, fordi det pludseligt kan blive meget personligt. Der har vi sådan en som mig, som uden ledelsesret går ind og un-

dersøger og kigger med friske øjne på, hvordan vi kan løse dette her og komme videre, siger Henriette Lerche.

Hun understreger, at hendes opgave netop er at føre arbejdspladsen videre fremad og være med til at gøre den bedre hele tiden. ■

“ **Min funktion er at skabe bro for at få tingene til at spille sammen**

LOGISTIKEREN

SIG HVAD DU MANGLER – SÅ SKAFFER JEG DET

Laborant Heidi Irming er indkøber på DTU Biosustain, Novo Nordisk Foundation Center for Biosustainability (CFB) i Hørsholm. Hun har senest haft rygende travlt i forbindelse med flytningen af DTU Biosustain til et helt nyt bioteknologisk højhus på DTU Lyngby Campus. Heidi Irming er en af de nøglepersoner, der skal have styr på logistikken i forbindelse med både flytningen og et travlt forskermiljø i hverdagen.

Der er godt 220 ansatte i den bygning, hun arbejder i. Deraf arbejder de 200 i laboratorierne, og det er disse 200 forskere, laboranter og medhjælpere, hun skal servicere.

– Nu skal vi til at flytte, så der skal købes en hel masse nyt udstyr. Lige nu går jeg rundt og spørger de ansatte, hvad de har brug for, og hvilke mærker de foretrækker. I og med at jeg er laborant, ved jeg, hvad der er godt og skidt. Men jeg vil helst ikke bestemme det alene. De skal selvfølgelig også have indflydelse på, hvad vi køber, så vi snakker om det. Jeg har på den måde en stor kontaktflade. Kollegerne kan også finde på at spørge om hjælp til at finde f.eks. en bestemt plade. Så prøver jeg at hjælpe med det, hvis de søger et produkt, og de ikke helt ved, hvad de skal have, fortæller Heidi Irming.

Godt halvdelen af de ansatte i hendes afdeling er udlændinge, som ikke kender de danske leverandører. Dem hjælper hun også med at finde ud af, hvad de har brug for, og så får de at vide, at danske leverandører bliver foretrukket.

Varierende opgaver

Det bedste ved hendes arbejde er, at der er mange varierende opgaver.

– Det er sjovt. Og jeg er måske også lidt en problemknuser. Jeg får infrastrukturen til at virke. Så kan jeg godt lide, at der er mange forskellige kulturer og mennesker. Jeg kan godt lide forskningsmiljøet med forskere og unge mennesker. I og med at jeg er indkøber sådan et sted som her, bruger jeg stadig min laborantuddannelse, og det er dejligt, at jeg ikke er helt væk fra det, siger hun.

Hun har arbejdet med forskning og kvalitetskontrol, QC, i 16 år. Så har hun i fem år arbejdet som salgskordinator i en handelsvirksomhed, hvor de solgte kemikalier, reagenser og udstyr. Det betød, at hun som arbejdsområde havde indkøb, salg og logistik. Som logistiker styrede hun lageret og pakkeforsendelser. Og nu har hun så siddet tre år i sin nyoprettede stilling på DTU Biosustain.

Stort tidsforbrug

– Tidligere var det laboranterne selv, der skulle bestille alle tingene. Men ledelsen kunne godt se, at der blev brugt al for megen tid på det. Så blev man enig om at samle og koordinere indkøbene. Nu sidder jeg med indkøb af kemikalier, laboratorieartikler og udstyr. Og jeg har ansvaret for, at pakkerne kommer ind i huset, bliver åbnet og varerne lagt på plads. Enten skal brugerne have deres varer direkte, eller også skal de ned på et lager. Det lager har jeg

også ansvaret for. Det er et fælles lager med alle mulige plastik- og glasting. Brugere går blot ned i kælderen og tager de almindelige forbrugsvarer. Jeg har ansvaret for, at der er fyldt op på hylderne, fortæller Heidi Irming.

Hun synes, det er godt, at indkøbene på instituttet er blevet samlet, fordi man sparer nogle penge. Hun har tæt kontakt til leverandørerne, de får nogle gode relationer, og hun får bedre priser, fordi indkøbene kan samles og blive større. DTU laver nogle udbud engang imellem. Dem skal man selvfølgelig overholde, men nogle gange kan man godt, selvom man overholder udbuddet, få nogle bedre priser hjem.

Eksploder stoppet

Med den centrale placering, hun har i DTU Biosustain, har hun en god fornemmelse af, hvad der sker rundt om i huset. Hun kan holde øje med, hvilke kemikalier og udstyr, der kommer ind i huset. Hun har eksempelvis oplevet, at nogen ville købe noget eksplosivt.

– Hvis de selv havde stået for indkøb, havde de måske fået eksplosiver hjem i huset. Men fordi

“ Jeg er måske også lidt en problemkuser og får infrastrukturen til at virke

bestillingen lander hos mig, kan jeg spørge brugeren, om han er sikker på det pågældende indkøb. Og i så fald er der nogle ting, der skal være styr på inden indkøbet. Så skal de ofte ikke bruge stoffet alligevel. Det sker, at man kan stoppe nogle ting eller i alle tilfælde sikre, at der lige skal laves nogle regler først, siger Heidi Irming.

Hun har et budget, der skal overholdes, men hun er ikke budgetansvarlig. Så hun har ikke grønt lys til at købe hvad som helst. Men hun kender budgettet og får en månedsvis opgørelse, så hun kan se, om hun holder sig inden for rammerne. Forskerne har deres eget budget, som de selv styrer, så det er udelukkende fælles indkøb, Heidi Irming styrer. Hvis hun køber dyrt udstyr, skal hendes chef og en fra økonomiafdelingen godkende købet.

Udstyrsdatabase

Lige nu er hun også med til at oprette en udstyrsdatabase, hvor alle informationer om udstyret lægges ind. Hvis noget går i stykker, får Heidi Irming det at vide, og så kigger hun i udstyrsdatabasen og får at vide, hvad hun skal skaffe af service og hvordan. Så hun sørger for, at tingene bliver repareret.

– Vi bruger selvfølgelig nogle indkøbs- og økonomiprogrammer. Jeg har f.eks. et program, hvor brugerne kan lægge deres ordrer ind. For dem er det et bestillingsprogram i stedet for, at de skal sende mig en mail. Jeg kan se, at vi skal have måske fem varer fra den samme leverandør, så bestiller jeg ved at kopiere bestillingerne over i DTUs e-handelsprogram. Det er et indkøbsprogram, som man handler igennem. Jeg er superbruger på det program, og hjælper andre, hvis de har problemer med det.

– Desuden har jeg som regel en studentermedhjælper til at hjælpe mig med forskelligt på lageret og med pakker.

Heidi Irming er i øvrigt også tillidsrepræsentant, og i forhold til det interesserer hun sig meget for, at der er et godt arbejdsmiljø, både fysisk og psykisk. Hun har tidligere været arbejdsmiljørepræsentant og går meget op i, at sikkerhed og arbejdsmiljø er i top, så det bruger hun også sit job til, når hun går rundt i virksomheden. ■

UNDERVISEREN

LABORANTEN UNDERVISER FREMTIDENS LÆGER

Tusindvis af unge medicinstuderende har gennem årene stiftet bekendtskab med Helle Dyhrfjeld Jensens professionelle vejledning i laboratorierne på Panuminstituttet i København. Helle er ansat som øvelseslaborant, og hendes opgave er at guide de studerende gennem forskellige praktiske øvelser i laboratorierne.

En opgave, der kræver gode pædagogiske og kommunikative evner.

– Mine kollegers og min opgave er at sikre at de studerende – som ellers er på et meget intensivt og teoretisk studieforløb – kommer til at opleve “hands-on”-undervisning, der understøtter den teoretiske undervisning. Vi guider dem i, hvordan man udfører forskellige tests på vævsprøver, så de får en forståelse af, hvordan man gør den slags i praksis. Så stifter de også bekendtskab med udstyr, som de muligvis vil komme ud for i det arbejdsliv, de senere skal ud i, fortæller Helle Dyhrfjeld Jensen.

Miljøet trak

Det lå ellers ikke i luften, at Helle skulle være underviser, da hun efter gymnasiet skulle vælge fremtid. Hun ville gerne arbejde med miljø, og da en akademisk karriere ikke lokede, så hun sig selv som kommende miljøtekniker.

– Det krævede jo først en laborantuddannelse, så den tog jeg. Herefter tog jeg ud at rejse og fik bagefter job som laborant. Så fik jeg barn, og startede så på uddannelsen til laboratorietechniker, hvor der var større mulighed for et spændende job, fortæller Helle, som efter uddan-

nelsen havde flere jobs i både det private og offentlige.

Der opstod en mulighed for at få en stilling som øvelseslaborant på den daværende Farmaceutisk Højskole, senere en del af Københavns Universitet, og senere igen kom Helle til det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet som øvelseslaborant, hvor hun i dag endvidere er tillidsrepræsentant for 90 laboranter på Fakultetet.

Vigtigt med praktisk erfaring

– Vi er et par kolleger, der kører disse kurser for især 4. semester-studerende. Vi forbereder vævsprøver til de studerende og sørger for opstillinger, eksempelvis af væv fra almindelige rotter og væv fra rotter med diabetes, hvor de studerende blandt andet skal lave forskellige spektrofotometriske målinger. Her lærer de, at det ikke altid er nødvendigt med lange formler og teoretiske udredninger, men at man også kommer langt med almindelig købmandsregning i laboratorieforsøg, samtidig med at de får lidt praktisk erfaring, fortæller Helle.

De studerende lærer samtidig om sikkerhed og arbejdsmiljø i laboratoriet, og hvordan “god laboratorieskik” er nødvendig for at sikre en professionel arbejdsgang.

Stor tilfredsstillelse

– Vi skal vejlede dem i det praktiske, men efterhånden har man jo også fået en forståelse for teorien bag forsøgene, så vi kan vejlede på de

“ Det bedste ved jobbet er at se, når de lykkes med øvelserne og får den glæde, det er at udføre et vellykket forsøg

fleste punkter. Og det er en stor tilfredsstillelse, når de studerende, som jo er i et meget konkurrencepræget og bogligt miljø, får en aha-oplevelse ved laboratoriebordene, siger Helle Dyhrfjeld Jensen.

Hun erkender, at ikke alle laboranter måske kan være lige gode til formidling og undervisning, og hun havde fra starten heller ikke set sig selv som “lærer”.

– Men jeg opdagede, at det var sjovt og at jeg havde lyst til det. Jeg har også taget kurser i psykologi og kommunikation – emner som kommer mig til gode både i undervisningen og som tillidsrepræsentant, siger Helle.

Det bedste er, når de lykkes

Hun og kollegerne har som ambition, at de studerende skal have den bedste undervisning, som det er muligt at levere, og her spiller de selv en rolle. Øvelseslaboranterne føler sig også ansvarlige for, at de studerende får en god oplevelse og lærer noget af besøgene i laboratorierne, og at de oplever, at andre end lige

deres professorer kan have en høj faglighed og stolthed over arbejdet.

– Det bedste ved jobbet er at se, når de lykkes med øvelserne og får den glæde, det er at udføre et vellykket forsøg. Det betyder også meget, at både jeg og mine kollegaer får gode evalueringer på vores kurser, selv om nogle af de studerende først er lidt tilbageholdende og ikke helt forstår, hvorfor de skal “spilde tid” med laboratoriearbejde, når de kunne bruge tiden på teoretisk arbejde. Men de skal jo også ud og agere blandt kollegaer og ikke mindst patienter, og derfor er det også vigtigt, at de kan begå sig på en arbejdsplads og have en god, social omgangsform. Det mener jeg, at vi er med til at give dem et indblik i, understreger Helle Dyhrfjeld Jensen.

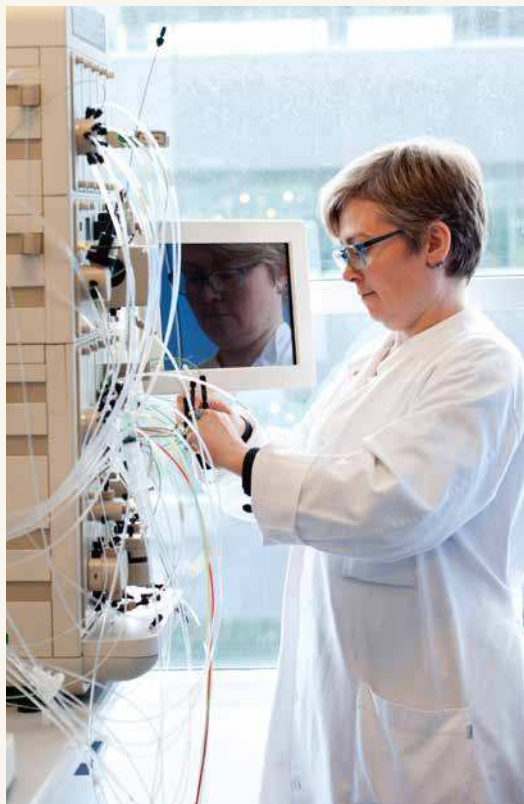
Øvelserne i laboratorierne foregår med 24 studerende ad gangen. De er delt op i tomands-hold og der er to undervisere og en øvelseslaborant til stede ved øvelserne, så der er tid til at vejlede hver enkelt bedst muligt. ■

UDVIKLEREN

JEG LÆRER NYT HVER DAG

Lene Odgaard Kanstrup er laborant i det dansk-amerikanske selskab CMC Biologics A/S, CMC, i Søborg. Biotekvirksomheden er en kunde-baseret virksomhed. Det betyder, at den har mange forskellige kunder, som den udvikler bl.a. oprensningsprocesser for og som efterfølgende bliver overført til produktionen.

– Hos CMC arbejder vi med udvikling af biofarmaceutiske produktionsprocesser samt GMP produktion af biofarmaceutiske proteiner til både klinisk afprøvning og markedsføring. Da vi er en kontrakt-producerende organisation, er et højt serviceniveau overfor vores klienter i højsædet, fortæller Lene Odgaard Kanstrup. Nogle gange har kunden selv udviklet en proces, som skal overføres til CMC's produktion. – Vores rolle i min afdeling er at finde ud af, om den proces kan overføres fuldstændig til vores produktionen, eller om der er nogle ting, der skal ændres lidt. Vi har også kunder, hvor vi selv skal udvikle processen helt fra bunden af. Processen kører vi så ned i vores produktion i stor skala, så kunden får et færdigoprenset produkt, forklarer Lene Odgaard Kanstrup.

Selvstændigt arbejde

Lenes arbejde er meget selvstændigt, og hun planlægger selv i store træk sin arbejdsdag. Hvis virksomheden får et helt nyt produkt ind, som skal oprenses og kunden ikke selv har en proces, så starter Lene Odgaard Kanstrup med at teste forskellige oprensningsresiner. Det kan være dem, virksomheden sædvanligvis anvender, men nogle gange tester hun helt nye resiner for at se, om de kan bruges. Det kan være forskellige buffersystemer, som testes og bruges i oprensningen.

– Nogle gange kører vi TFF-membranfiltrering og opkoncentrering, hvor vi tester tryk, hastighed og bruger forskellige buffersystemer så vi kan se, hvordan buffersystemet passer med dette produkt og renheden af produktet.

– Der er meget laborantarbejde i det jeg laver og jo mere erfaring og viden man har, desto længere i processen kan man komme. Hvis jeg vil, kan jeg komme med første udkast og ideer. Det er rigtig spændende, men foregår også i samarbejde med andre, siger Lene Odgaard Kanstrup.

Hendes arbejde er meget praktisk betonet. Det hun blandt andet holder af er, at jo mere teoretisk viden og baggrundskendskab hun får, desto mere indflydelse har hun på arbejdet.

Også diplomuddannelse

Lene har været uddannet i 20 år og har også taget en diplomuddannelse med speciale i bioteknologi på Syddansk Universitet.

– Gennem de 20 år har jeg opnået både erfaring og viden. Jeg er udstyret med en ganske almindelig nysgerrighed og interesse. På den baggrund har det ikke været nødvendigt for mig at tage diplomuddannelsen for at udvikle mig. Men det har givet mig større selvsikkerhed, at jeg har vist, at jeg godt kunne tage uddannelsen ved siden af fuldtidsarbejde og være småbørnsfamilie.

– Med diplomuddannelsen i baglommen føler jeg, at jeg kan tillade mig flere faglige udfordringer. Jeg skiftede arbejdsplads fra Novozymes A/S til CMC Biologics A/S, som er et mindre firma. Det kan godt være, at det er lettere at få lov til at prøve nogle ting af i en mindre virksomhed end i en større. Diplomuddannelsen er en god værktøjskasse at have fået. Med den ved jeg mere om, i hvilke databaser jeg kan søge viden. Dermed er der også flere ting på arbejdet, jeg som udvikler helt automatisk kan gøre. Det falder mig naturligt at bruge det, jeg har lært på mit arbejde, siger Lene Odgaard Kanstrup.

Hun synes, hendes job er vigtigt for hende, fordi hun lige præcis i sin nuværende stilling kan udvikle sig.

– Jeg føler, at jeg lærer noget nyt hver dag, jeg går på arbejde. Det er det, jeg godt kan lide, siger hun. ■

“ **Jeg er udstyret med en ganske almindelig nysgerrighed**

TEKNOLOGEN

FRA VÆKKEURE TIL ROBOTTER

Inge Lise Stripp Petersen har altid været rigtig glad for teknologi, IT og programmering. Lige fra hun var helt lille, har hun skilt alt fra væk-keure til symaskiner ad. I dag er hun laborant på Novo Nordisk A/S i afdelingen API Bio Analysis. Her har hun været med til at implementere robotteknologi, ligesom hun er dataansvarlig og har ansvaret for software og de ELISA readere, som bruges i hendes afdeling.

– Jeg synes det er sjovt at vide, hvordan ting er bygget op, for så kan jeg bedre forstå, hvad det er, der foregår og kan også bedre fejlfinde, hvis der er et problem. Min tilgang til teknik er måske lidt speciel. Hvor andre stejler og går i sort over noget, der ikke fungerer, som det skal, er jeg lidt stædig af natur, for jeg vil rigtig gerne vide, hvorfor det ikke virker, og hvad der skal til for at få det til at virke igen, fortæller Inge Lise Stripp Petersen.

ELISA er en forkortelse for “enzyme-linked immunosorbent assay”, og det er den teknologi, som robotterne nu har overtaget i API Bio Analysis ikke mindst af hensyn til laboranternes helbred. I 96-huls plader lægger robotterne noget protein og antistof i forskellige kombinationer. Det medfører en enzymreaktion, som kan måles i et spektrometer. Det er meget hårdt ved armene at gøre arbejdet manuelt, og derfor blev robotterne prioriteret.

Samlede støv

– Vi havde nogle robotter, som stod og samlede støv, og der var ikke rigtig nogen, der brugte dem, fordi de var for langsomme i forhold til laboranterne. Vi fik så en leder, som vidste noget om robotter, og som var klar over, at de

ikke uden videre kunne implementeres med venstre hånd. Og han var rigtig god. Han satte tre medarbejdere af til at sørge for implementeringen, fik sendt dem på kursus i Schweiz og prioriterede den nødvendige tid. Det er delvis hans fortjeneste, at robotterne nu er implementerede, og at vi nu bruger dem til stort set alt. Det er vigtigt med ledelsens opbakning, og uden den er det næsten umuligt. Det kræver, at man har en leder, der ser lyset og som siger, at han gerne vil bruge ressourcer på at få robotter til at overtage den del arbejdet, der ødelægger laboranternes helbred ved ensidigt gentaget arbejde, siger Inge Lise Stripp Petersen.

Barrierer og frygt

Hun vil gerne have nedbrudt de barrierer og den frygt, der nogle gange kan være for automatisering.

– Det kræver noget mod, og det kræver nogle ressourcer, hvis man skal gøre noget andet end det, man plejer. Udstyret er jo komplekst, og man skal tro på, at det, man beder robotten om, også er det, den gør. Så det kræver tillid til teknologi. Der er lidt barrierer en gang imellem med det. I starten tjekker man meget, om robotten gør det rigtige. Og selvfølgelig skal man det. Vi er GMP-reguleret og underlagt FDA’s regler (Food and Drug Administration), så det er lidt tungt bare at tage nyt ind. Det kan godt tage op til et år at få implementeret sådan en robot, for der er rigtig mange regler, der skal overholdes. Og selvfølgelig skal vi være helt sikre på, at vi kan stole på det, vi får ud. Det kan blive en kostbar affære for en virksomhed, hvis det, man får ud, er forkert. Hellere gå med både liv-

“ Jeg synes det er sjovt at vide, hvordan ting er bygget op, for så kan jeg bedre forstå, hvad det er, der foregår

rem og seler. For det kan være meget dyrt at fejle, siger Inge Lise Stripp Petersen.

Hun er meget glad for og stolt over, at afdelingen – både hvad angår GMP og robotter – er et forbillede for resten af Novo Nordisk A/S. Afdelingens teamleder, som lige har skiftet job, har benyttet enhver lejlighed til at fortælle udadtil, hvor godt implementeringen af robotter er gået. Nu slipper laboranterne for skader og har tilmed fået gymnastik lagt ind i arbejdstiden.

Fuldstændig rene

Arbejdet i Inge Lise Stripp Petersens afdeling ligger midt imellem grundforskning og produktion. Afdelingens primære opgave er at verificere, at lægemidlerne er rene uden urenheder, der kan give patienterne problemer.

– Vi er rigtig vigtige, for vi verificerer, at lægemidlerne er helt rene og patientsikkerheden er i top. Hvis vi så samtidig kan sørge for, at labo-

ranterne ikke bliver syge, fordi vi rent teknisk kan være forbillede for andre og vise, at vi kan bruge robotter, så er det super, siger Inge Lise Stripp Petersen.

Virksomhedens kontrollaboratorium i Kalundborg er blevet så inspireret af succesen i API Bio Analysis, at man for nylig også er begyndt at bruge robotter dér.

– Det er en stor sejr for os, siger Inge Lise Stripp Petersen, som opfordrer laborantkolleger til at gå til deres chef, hvis de oplever, at ting kan gøres smartere.

– Der sker ikke noget ved at sige til chefen, at man har set ovre hos de andre, at de har en vaskemaskine, en elektronisk pipette eller hvad det nu kan være. Kunne vi ikke prøve at få sådan en inde hos os? Det kan godt være, chefen siger nej, men hvis man ikke spørger, får man aldrig nogen sinde lov. ■

VERDENSBORGEREN

ALSIDIGT JOB MED INTERNATIONAL PROFIL

Ugentlige Skype-møder med indiske ingeniører, besøg på fabrikker i Tyskland, Frankrig og Indien, kursus i England og møde med japanske kunder. Det er nogle af de oplevelser, Kirsten Ravn Larsen har haft, siden hun i 2014 kom til udviklingsafdelingen på Roulunds Braking ApS i Odense.

Det er ikke noget helt normalt laborantjob, Kirsten Larsen bestrider. Roulunds Braking ApS laver bremseklodser og bremsebelægninger til personbiler og lastbiler og er en del af en global koncern med fabrikker i bl.a. Indien, Frankrig, Tyskland og Kina. Roulunds har hovedkvarter i Odense, hvor forskning, udvikling og kvalitet er placeret, mens produktionen i dag foregår på tre indiske fabrikker. Derudover er der endnu en R&D afdeling (Research and Development, red.) i Polen og montagefabrikker i Kina og Frankrig.

– Det er et meget atypisk laborantjob. Jeg udarbejder specifikationer for råmaterialerne og supporterer kemikerne i deres arbejde med at skabe nye "opskrifter" på produkter. Det er et arbejde, der kræver stort kendskab til testmetoder i laboratoriet, samt erfaring i at undersøge og vurdere forskelle mellem test og materialer, siger Kirsten.

Erfaring og efteruddannelse

Hun blev uddannet tilbage i 1984 på det allerførste laboranthold på Dalum Tekniske Skole. Efter et par år hos Mejeribrugets Centrallaboratorium i Hjallesø, kom hun til Dalum Papirfabrik, hvor hun endte med at være i 26 år til fabrikken lukkede i 2012.

I tiden på Dalum Papirfabrik havde hun løbende taget efteruddannelse; blandt andet teknonom-, merkonom- og regnskabskurser og efter lukningen fik hun tilbudt et seks ugers SAP-kursus. Efter et par kortvarige ansættelser, blev hun i marts 2014 ringet op fra Roulunds Braking ApS, som havde set hendes profil på Jobnet.

– De ville gerne ansætte mig i en stilling, som en amerikansk akademiker ellers havde bestrebet. Det var en helt ny verden for mig at komme til en virksomhed, der lavede bremselede. Men også på Dalum havde jeg været vant til at beskæftige mig med utraditionelle opgaver, så det passede mig fint. Mine opgaver hos Roulunds er blandt andet at registrere, skaffe datablade og lave tekniske specifikationer på de råvarer, som bruges i produktionen. Her stilles i sagens natur meget høje krav til sikkerheden, da de jo bruges i bremser til køretøjer, hvor det kan afgøre liv og død, understreger Kirsten Ravn Larsen.

Masser af internationale opgaver

I dag kommer en del af råvarerne fra Indien, hvor også bremselede produceres. Det kan være mineralske pulvere og fibre, hvor prøver sendes fra Indien til Danmark for at blive kontrolleret og vurderet som egnede til at indgå i produkterne. Kirsten sørger for, at råvareprøverne testes fysisk i Roulunds eget laboratorium, mens nogle også skal til kontrol på eksterne laboratorier for deres kemiske indhold. I pilotafdelingen fremstilles prototyper af bremser, som udover test i laboratorium og på dynamo

“ Jeg deltager hver uge i skypemøder med den indiske og polske udviklingsafdeling

metre, afprøves af testkørere på testbiler før de går i produktion. Alt dette styres fra Danmark, hvor der er 23 medarbejdere i udviklingsafdelingen, som i sagens natur har megen kommunikation med de indiske producenter.

– Jeg deltager hver uge i Skypemøder med den indiske og polske udviklingsafdeling, og har også været ude at besøge de indiske fabrikker og kolleger sammen med min kvalitetschef i september 2016. Her havde vi møde med en japansk kunde og oplevede den meget specielle japanske ceremonie med udveksling af visitkort. Jeg har også besøgt vore franske og tyske sø-

sterfabrikker, samt deltaget i to globale udviklingsmøder i hhv. Odense og Tyskland med vores ejer, Steve Wang, og R&D deltagere fra EU, USA og Indien. Der var ca. 25 deltagere, og jeg var den eneste kvinde, fortæller Kirsten, som også i dagligdagen anvender engelsk, idet hendes nærmeste kollega er polsk og hendes chef er fra England.

Alsidigt job

En anden af hendes opgaver er at guide de indiske medarbejdere til at udtage prøver korrekt, så de giver et retvisende billede af materialet. Og måledata fra Indien danner basis for recepterne på de blandinger, der udgør råmaterialet, når bremsedelene produceres. Kirsten fungerer også som intern auditor i virksomheden, og hun sidder med ved møder med råvareleverandører. Hun har haft stort udbytte af at deltage i HK's foredrag om international kommunikation og kulturforståelse. Desuden hjælper hun også af og til med at være tolk i forhold til danske kolleger, der ikke taler engelsk, og bistår sine polske og indiske kollegaer, som arbejder her i Danmark, når de skal have hjælp med oversættelse og forståelse af praktiske ting – bl.a. kommunikation via internet til og fra myndigheder, læge m.m.

Kina er næste step

Roulund er ved at opbygge en ny fabrik i Kina, hvor man som i Indien håber at kunne udnytte lokale råvarer. Og Kirsten håber da, at hun også her kan spille en aktiv rolle – og gerne besøge fabrikken og hilse på de kinesiske kolleger.

– Af hensyn til de udenlandske kolleger har jeg titlen "Chemist". Jeg er jo oprindeligt laborant, men hvis man oversætter det direkte, bliver stillingen betragtet som lavt i hierarkiet, og derfor får man ikke respekt. Men min stilling kræver, at jeg samarbejder med kemikere og ingeniører, og derfor skal jeg være på samme niveau som dem, understreger Kirsten, som satser på mange spændende år med internationale kontakter. ■

GODT AT VIDE OM DET ORDINÆRE UDDANNELSESSYSTEM

I Dansk Laborant-Forening/HK arbejder vi for at skabe en gennemskuelig vej gennem uddannelsessystemet. Det kan være over for både medlemmer, arbejdsgivere og det politiske system.

Sådan er det ordinære uddannelsessystem

Både laborant- og miljøteknologuddannelserne er såkaldte kortere videregående uddannelser.

LABORANTUDDANNELSEN varer 2 ½ år, hvor det første 1 ½ år foregår på skole og er SU-baseret – derefter følger 1 års lønnet praktik.

MILJØTEKNOLOGUDDANNELSEN varer 2 år og er rent SU-baseret.

Som en overbygning på laborantuddannelsen kan man vælge at tage en PROFESSIONSBACHELOR i laboratorie-, fødevarer- og proces teknologi. Uddannelsen tager 1 ½ år og er SU-baseret og en mellemlang videregående uddannelse.

Eller man kan vælge at tage en DIPLOMUDDANNELSE i bioteknologi, proces teknologi og kemi. Uddannelsen er brugerbetalt og kan tages samtidig med, at man er i arbejde.

Endelig er der også muligheder for at tage en kandidat- eller masteruddannelse.

Dansk Laborant-Forening/HK anbefaler, at man henvender sig til studiestederne for at høre nærmere om mulighederne for at bygge videre til kandidat- og masterniveau.

Ungdomsuddannelse	KVU	MVU
Gymnasial uddannelse eller relevant EUD-uddannelse	LABORANT (2 ½ år)	PROFESSIONSBACHELOR (1 ½ år som fuldtidsstudie)
		Eller
		DIPLOMUDDANNELSE (3 år som deltidstudie)

Ungdomsuddannelse	KVU
Gymnasial uddannelse eller relevant EUD-uddannelse	MILJØTEKNOLOG (2 år)

EUD: Erhvervsuddannelse

KVU: Kortere Videregående Uddannelse

MVU: Mellemlang Videregående Uddannelse

GODT AT VIDE OM EFTERUDDANNELSE

I Dansk Laborant-Forening/HK arbejder vi for, at vores medlemmer har de bedste muligheder for at kompetenceudvikle sig gennem hele arbejdslivet – i samarbejde med ens arbejdsgiver og efter eget ønske.

Sådan bruger I efteruddannelsessystemet

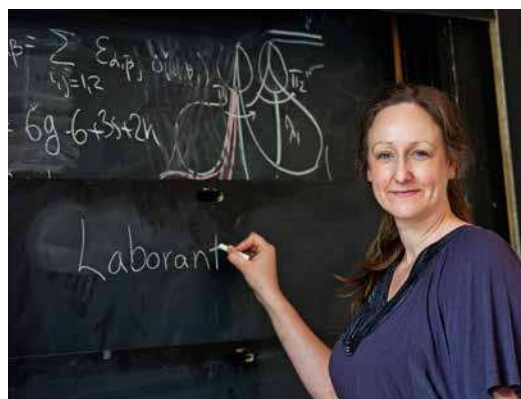
Som medarbejder inden for det laboratorievindskabelige arbejdsmarked er det vigtigt at følge med udviklingen.

Derfor anbefaler Dansk Laborant-Forening/HK, at medarbejdere og arbejdsgivere årligt drøfter behovet og ønskerne til kompetenceudvikling for den enkelte medarbejder.

Der findes et hav af kursusudbydere, der kan være offentlige eller private.

Som medlem af Dansk Laborant-Forening/HK har man mulighed for at for at få karriererådgivning og derved finde vej til det rette kursus.

Er arbejdspladsen omfattet af en overenskomst, er der muligheder for at søge midler til kompetenceudvikling via overenskomstens uddannelsesfond/kompetenceudviklingsfond.

Dansk Laborant-Forening/HK udbyder også kurser til medlemmerne, som ofte er helt gratis, mens arbejdsgiveren i nogle tilfælde forventes at betale arbejdstiden.

Endelig kan man også selv vælge at betale for kurser – det kan være ved at følge et aftenskolle-forløb eller deltage i online-kurser hjemmefra om aftenen.

Fremtidens arbejdsmarked vil betyde et behov for nye kompetencer. Derfor er deltagelse i kurser – på den ene eller anden måde – en god investering at give sig selv som medarbejder – og bestemt også for arbejdsgiveren.

OM DANSK LABORANT- FORENING/HK

Dansk Laborant-Forening/HK er en tværgående landsforening under HK.

Vi organiserer ca. 10.000 medlemmer, med en primær uddannelsesmæssig baggrund som laborant, laboratorietekniker, miljøtekniker eller miljøteknolog, der er ansat på både private og offentlige arbejdspladser.

De fleste medlemmer arbejder på produktionsvirksomheder, på analyse- og kontrollaboratorier, i forskningslaboratorier, på universiteterne eller på kommunale forsyningsvirksomheder og tekniske forvaltninger.

I Dansk Laborant-Forening/HK arbejder vi for et stærkt, fagligt fællesskab og en fremtidssikring af uddannelserne – og på at fastholde og skabe jobmuligheder inden for vores organiseringsområde.

Dansk Laborant-Forening/HK
Weidekampsgade 8, Postboks 470, 0900 København C
Tlf. 33 30 44 70, E-mail: dlf@hk.dk, [www: hk.dk/dl-f](http://www.hk.dk/dl-f)